

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Jozefa Hargaša a sudkýň JUDr. Evy Babiakovej, CSc. a JUDr. Jaroslavy Fúrovej v právnej veci žalobcu **JUDr. J.** bytom vo *V. zastúpeného Mgr. K., advokátkou*, so sídlom v B., proti žalovanej **Sociálnej poisťovni** so sídlom v Bratislave, 29. augusta 8 a 10, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. X zo dňa 14. marca 2002, na odvolanie žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 19 S 351/02-39 zo dňa 28. apríla 2003, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 19 S 351/02-39 zo dňa 28. apríla 2003 **p o t v r d z u j e .**

Žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania v sume 1 409,--Sk, na účet predošlej advokátky Mgr. M., D., do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

O d ô v o d n e n i e

Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Bratislave podľa § 250j ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) zrušil rozhodnutie žalovanej č. X zo 14. marca 2002 a rozhodnutie č. X z 25. februára 2002 a vec jej vrátil na ďalšie konanie. O trovách konania rozhodol tak, že žalovanej uložil povinnosť zaplatiť ich náhradu v sume 4 818,--Sk žalobcovi na účet jeho právnej zástupkyne.

Preskúmaným rozhodnutím č. X zo 14. marca 2002 riaditeľ žalovanej na základe návrhu rozkladovej komisie podľa § 19 ods. 1 a 2 zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) zamietol odvolanie žalobcu proti prvostupňovému rozhodnutiu žalovanej č. X z 25. februára 2002 o odmietnutí žiadosti žalobcu o poskytnutie informácie s odôvodnením, že podľa § 2 ods. 1 a 2 zákona o slobode informácií je povinná poskytnúť informácie iba v rozsahu svojej rozhodovacej činnosti a informácie, ktoré súvisia s tvorbou a využitím základných fondov Sociálnej poisťovne, a toto prvostupňové rozhodnutie potvrdil.

Krajský súd v odôvodnení rozsudku uviedol, že obe rozhodnutia správneho orgánu, tak prvostupňové ako aj druhostupňové, boli vydané v rozpore so zákonom, nakoľko správny orgán posúdil vec po právnej stránke nesprávne. Námietky žalobcu na nesprávny výklad ustanovení § 2 ods. 1 a 2 zákona o slobode informácií žalovanou považoval za dôvodné. Uviedol, že z textu vyššie citovaných ustanovení vyplýva, že aplikovať súčasne obe ustanovenia na tú istú osobu nie je možné, keďže tomu prekáža nielen účel zákona o slobode informácií, ktorý má slúžiť možnosti kontroly verejnosti predovšetkým o nakladaní s verejnými prostriedkami, v oblasti ktorej by došlo k jej značnému zúženiu, ale aj spôsob rozdelenia právnických osôb do rozdielnych skupín, pretože je podľa jeho názoru nesporné, že štát môže zákonom delegovať svoju právomoc rozhodovať o právach a povinnostiach aj na tie právnické osoby, ktoré právomoc rozhodovať nemajú danú vo svojom štatúte, a preto im musí byť zverená zákonom. O trovách konania rozhodol s poukazom na § 250k ods. 1 OSP a úspešnému žalobcovi priznal právo na ich náhradu. Trovy konania žalobcu pozostávali z trov právneho zastúpenia v sume 2 818,--Sk a zo súdneho poplatku za žalobu v sume 2 000,--Sk.

Proti tomuto rozsudku podala v zákonnej lehote odvolanie žalovaná navrhujúc napadnutý rozsudok krajského súdu zrušiť. Namietala nesprávne právne posúdenie veci krajským súdom. Nestotožnila sa s jeho právnym názorom, že nie nožné aplikovať na tú istú osobu súčasne ustanovenia § 2 ods. 1 a ods. 2 zákona o slobode informácií, lebo takáto aplikácia by prekážala účelu zákona o slobode informácií ako právneho nástroja na zabezpečenie kontroly verejnosti o nakladaní s verejnými prostriedkami, nakoľko s verejnými prostriedkami nakladajú všetky povinné osoby uvedené v § 2 zákona o slobode informácií. Bola toho názoru, že žiaden právny predpis nevyklučuje aplikáciu dvoch ustanovení súčasne, ak ich použitie je v súlade s objektívnym právom, a preto podľa nej správne a v súlade so zákonom aplikovala pri odôvodnení svojich rozhodnutí ustanovenia § 2 ods. 1 a 2 zákona o slobode informácií súčasne a oprávnené zamietla žalobcovi poskytnúť požadované informácie z dôvodu, že tieto informácie nepatrili do taxatívne vymenovaného okruhu

informácií uvedených v § 5 ods. 1 zákona o slobode informácií a ani medzi informácie súvisiace s rozhodovacou činnosťou žalovanej, či informácie súvisiace s tvorbou a využitím základných fondov žalovanej. Poukázala na to, že do rozhodovacej činnosti žalovanej patrí podľa § 3 ods. 2 písm. b/ zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 274/1994 Z. z. o Sociálnej poisťovni v znení neskorších predpisov rozhodovanie o dávkach nemocenského poistenia a dôchodkového zabezpečenia, a vzhľadom na skutočnosť, že žalobca žiadal o informácie súvisiace s prevádzkovou činnosťou žalovanej, ktoré nepatrili do okruhu sprístupňovaných informácií vymedzených zákonom o slobode informácií, žalovaná ich oprávnené odmietla poskytnúť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací rozsudkom sp. zn. SŽ-o-KS 193/03 z 24. septembra 2004 odvolaním napadnutý rozsudok krajského súdu ako súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobu zamietol. V odôvodnení rozsudku uviedol, že rozlišovacím znakom medzi povinnými osobami uvedenými v § 2 ods. 1 a ods. 2 zákona o slobode informácií je ich právomoc rozhodovať o právach a povinnostiach fyzických a právnických osôb v oblasti verejnej správy. Vyslovil názor, že pre rozlíšenie povinných osôb nie je podstatné, či boli zriadené zákonom. Dospel k záveru, že nakoľko žiadané informácie nesúviseli s rozhodovacou činnosťou žalovanej a nešlo o informácie podľa § 5 ods. 1 zákona o slobode informácií, žalovaná rozhodla v súlade so zákonom, keď nevyhovela žiadosti žalobcu, a dôvodne odmietla poskytnúť žiadané informácie, pretože nesúviseli s jej rozhodovacou činnosťou, ale súvisia s jej prevádzkou a organizačnou činnosťou.

Dňa 28. júna 2007 vydal Ústavný súd Slovenskej republiky pod č. k. I. ÚS 236/06-59 nález, v ktorom vyslovil, že Najvyšší súd Slovenskej republiky postupom a rozsudkom sp. zn. SŽ-o-KS 193/03 z 24. septembra 2004 porušil základné právo JUDr. J. na súdnu a inú právnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie podľa článku 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a zároveň zrušil uvedený rozsudok a vec vrátil na ďalšie konanie.

V odôvodnení nálezu ústavný súd konštatoval, že hoci ústavnú povinnosť poskytovať informácie o svojej činnosti majú v zmysle čl. 26 ods. 5 ústavy iba orgány verejnej moci, zákonom o slobode informácií bol okruh povinných subjektov rozšírený aj o také subjekty, ktoré za orgány verejnej moci považovať nemožno. Za orgány verejnej moci treba považovať jednak orgány štátnej moci a jednak orgány verejnej správy.

Uviedol, že všetky povinné osoby vyplývajúce z ustanovenia § 2 ods. 1, 2 a 3 zákona o slobode informácií majú v zásade *ratione materiae* plnú informačnú povinnosť v rozsahu svojej činnosti. Jedinou výnimkou sú právnické osoby a fyzické osoby, ktorým zákon zveruje právomoc rozhodovať o právach

a povinnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb v oblasti verejnej správy podľa § 2 ods. 1 zákona o slobode informácií, pretože rozsah informačnej povinnosti týchto subjektov je *ratione materiae* vymedzený tak, že sa týka iba ich rozhodovacej činnosti, nie teda celej činnosti.

Podľa názoru ústavného súdu treba vychádzať predovšetkým z charakteristických znakov, ktoré sú príznačné pre orgány verejnej moci. Z uvedeného pohľadu štátne orgány, obce (§ 2 ods. 1 zákona o slobode informácií) a právnické osoby zriadené zákonom (§ 2 ods. 2 zákona o slobode informácií) sa vyznačujú spravidla všetkými tromi charakteristickými znakmi; realizujú práva a povinnosti verejnej moci, hospodária s verejnými financiami, resp. nakladajú s majetkom štátu alebo obcí a boli kreované zákonmi, resp. na základe zákonov, ktoré patria do oblasti verejného práva. Právnické osoby zriadené štátnym orgánom alebo obcou podľa osobitného zákona (§ 2 ods. 2 zákona o slobode informácií) spĺňajú spravidla dva charakteristické znaky, lebo hospodária s verejnými financiami, resp. nakladajú s majetkom štátu alebo obcí a boli kreované na základe zákonov, ktoré patria do oblasti verejného práva. Tieto subjekty spravidla nerealizujú práva a povinnosti verejnej moci. Právnické osoby založené povinnými osobami uvedenými v ods. 1 a 2 (§ 2 ods. 3 zákona o slobode informácií) spĺňajú spravidla jeden charakteristický znak. Hospodária totiž s verejnými financiami, resp. nakladajú s majetkom štátu a obcí, keďže sú zriadené s majetkovou účasťou povinných osôb podľa § 2 ods. 1 a 2 zákona o slobode informácií. Práva a povinnosti orgánov verejnej moci nerealizujú a spravidla sú kreované na základe zákonov patriacich do oblasti súkromného práva (napr. obchodné spoločnosti vytvorené podľa Obchodného zákonníka).

Ústavný súd ďalej konštatoval, že z dosiaľ uvedenej analýzy možno dospieť k záveru, že plná informačná povinnosť voči každému je z hľadiska čl. 26 ods. 4 ústavy namieste buď vtedy, keď ide o subjekt, ktorý hospodári s verejnými financiami, resp. nakladá s majetkom štátu alebo obcí, alebo vtedy, ak ide o subjekt, ktorý bol kreovaný zákonom alebo na základe zákona, ktorý patrí do oblasti verejného práva. V týchto prípadoch je daný verejný záujem na plnej informačnej povinnosti, ktorý potláča do úzadia prípadný záujem týchto subjektov na ochrane ich práv a slobôd. Ochrana práv a slobôd subjektu, ktorý má informačnú povinnosť, by totiž inak mohla byť legitímnym dôvodom na obmedzenie práva každého na informácie podľa čl. 26 ods. 4 ústavy. Hospodárenie s verejnými financiami a štátnym, resp. obecným majetkom zakladá verejný záujem na transparentnosti fungovania takéhoto subjektu kvôli možnosti verejnej kontroly zo strany občanov a posilneniu dôvery občanov v zákonné nakladanie s verejnými prostriedkami a majetkom. Napokon je podstatné, že takýto subjekt nebol kreovaný na uplatňovanie súkromných záujmov, ale na realizáciu verejných záujmov.

Ústavný súd uzavrel, že najvyšší súd pri definovaní rozsahu informačnej povinnosti žalovanej vykladal ustanovenie § 2 zákona o slobode informácií iba metódou jazykového výkladu; výklad tohto ustanovenia z hľadiska jeho ústavnej konformnosti nevykonal. Vytýkal najvyššiemu súdu, že v prejednávanom prípade došlo k porušeniu princípu predvídateľnosti súdneho rozhodnutia a tým i k porušeniu zásady právnej istoty, nakoľko najvyšší súd v tomto prípade rozhodol odlišným spôsobom ako prv v prípade skutkovo i právne obdobných veciach bez toho, aby v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol argumenty, pre ktoré bola v danej veci sťažovateľovmu právu poskytnutá odlišná ochrana, než v iných označených konaniach, pričom argumentácia najvyššieho súdu musí byť spoľahlivým vodidlom pre obdobné situácie aj v budúcnosti, a preto okrem porušenia zásady právnej istoty najvyšší súd zároveň zanedbal svoju zákonom ustanovenú povinnosť pri zabezpečovaní jednoty rozhodovania.

S ohľadom na zrušenie rozsudku najvyššieho súdu nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP) opätovne preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu a konanie, ktoré mu predchádzalo, v medziach odvolania žalovanej (§ 212 ods. 1 s použitím § 246 ods. 1 vety prvej OSP) a v intenciách nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky, bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 250ja ods. 2 OSP) a dospel k záveru, že odvolanie žalovanej nie je dôvodné.

Podľa § 244 ods. 1 OSP v správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy.

Podľa ods. 2 citovaného ustanovenia v správnom súdnictve preskúmajú sudy zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov štátnej správy, orgánov územnej samosprávy, ako aj orgánov záujmovej samosprávy a ďalších právnických osôb, ako aj fyzických osôb, pokiaľ im zákon zveruje rozhodovanie o právach a povinnostiach fyzických a právnických osôb v oblasti verejnej správy (ďalej len „rozhodnutie a postup správneho orgánu“).

V zmysle § 247 ods. 1 OSP podľa ustanovení tejto hlavy (t. j. Druhej hlavy Rozhodovanie o žalobách proti rozhodnutiam a postupom správnych orgánov) sa postupuje v prípadoch, v ktorých fyzická alebo právnická osoba tvrdí, že bola na svojich právach ukrátená rozhodnutím a postupom správneho orgánu, a žiada, aby súd preskúmal zákonnosť tohto rozhodnutia a postupu.

Podľa č. 26 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky slobodu prejavu a právo vyhľadávať a šíriť informácie možno obmedziť zákonom, ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti.

Podmienky, postup a rozsah slobodného prístupu k informáciám upravuje zákon č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií).

Osoby, ktoré sú povinné sprístupňovať informácie podľa vyššie uvedeného zákona, sú vymenované v jeho ustanovení § 2.

V zmysle § 2 ods. 1 zákona o slobode informácií osobami povinnými podľa tohto zákona sprístupňovať informácie (ďalej len „povinné osoby“) sú štátne orgány, obce, ako aj tie právnické osoby a fyzické osoby, ktorým zákon zveruje právomoc rozhodovať o právach a povinnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb v oblasti verejnej správy, a to iba v rozsahu tejto ich rozhodovacej činnosti.

Podľa ods. 2 citovaného ustanovenia povinnými osobami sú ďalej právnické osoby zriadené zákonom a právnické osoby zriadené štátnym orgánom, vyšším územným celkom alebo obcou podľa osobitného zákona.

Podľa ods. 3 citovaného ustanovenia povinnými osobami sú ďalej aj právnické osoby založené povinnými osobami podľa odseku 1 a 2, ktoré hospodária s verejnými financiami alebo nakladajú s majetkom štátu alebo majetkom obcí.

Podľa ods. 4 citovaného ustanovenia osobitný zákon môže ustanoviť povinnosť sprístupňovať informácie aj inej právnickej osobe alebo fyzickej osobe.

Sociálne poistenie vykonáva Sociálna poisťovňa. Sociálna poisťovňa je verejnoprávna inštitúcia zriadená na výkon sociálneho poistenia (§ 120 ods. 1, 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení).

Podľa § 172 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. v konaní vo veciach sociálneho poistenia a vo veciach starobného dôchodkového sporenia v rozsahu upravenom týmto zákonom rozhoduje o právach a povinnostiach účastníkov právnych vzťahov sociálneho poistenia a účastníkov právnych vzťahov starobného dôchodkového sporenia v rozsahu upravenom týmto zákonom Sociálna poisťovňa.

Z analýzy a ústavne konformného výkladu rozsahu informačnej povinnosti v zmysle § 2 zákona o slobode informácií ústavným súdom vyplynulo, že na žalovanú Sociálnu poisťovňu ako verejnoprávnu inštitúciu sa nesporne vzťahuje plná informačná povinnosť.

Je zrejmé, že žalovaná okrem toho, že spĺňa rozsah osobnej pôsobnosti podľa § 2 ods. 1 zákona o slobode informácií ako právnická osoba, ktorej zákon zveril právomoc rozhodovať o právach a povinnostiach účastníkov právnych vzťahov sociálneho poistenia a účastníkov právnych vzťahov starobného dôchodkového sporenia v rozsahu upravenom zákonom (§ 172 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z.), spĺňa i osobnú pôsobnosť zákona určenú podľa § 2 ods. 2 zákona o slobode informácií, pretože je právnickou osobou, ktorá bola zriadená zákonom č. 274/1994 Z. z. o Sociálnej poisťovni (účinným do 31.12.2003) ako verejnoprávna inštitúcia. Navyše podľa názoru odvolacieho súdu zákonné definície povinných osôb ustanovené v § 2 ods. 1, 2 zákona o slobode informácií sú na sebe nezávislé, a preto ak povinná osoba napĺňa pojmové znaky viacerých z nich, podlieha právnenému režimu najširšej, ktorú spĺňa.

Z uvedených dôvodov sa odvolací súd nestotožnil s právnym posúdením veci žalovanou. Jej námietky vznesené v odvolaní považoval za nedôvodné. Krajský súd rozhodol vecne správne, a preto odvolací súd napadnutý rozsudok podľa § 219 OSP s pozitívm § 250ja ods. 3 vety druhej OSP potvrdil.

O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 224 ods. 1 OSP v spojení s § 250k ods. 1 OSP a s použitím § 246c ods. 1 vety prvej OSP tak, že úspešnému žalobcovi priznal právo na ich náhradu. Trovy pozostávali z trov právneho zastúpenia predošlou advokátkou Mgr. M. – z tarifnej odmeny podľa § 13 ods. 6 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti SR č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (účinnejš do 30.4.2005) v spojení s § 1 ods. 3 citovanej vyhlášky a s použitím § 20 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti SR č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (účinnejš od 1.1.2005) za 1 úkon právnej služby (účasť na odvolacom pojednávaní dňa 24.9.2004) vo výške 1 281,--Sk a z paušálnej náhrady v zmysle § 19 ods. 3 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. vo výške 128,--Sk. Trovy v celkovej sume 1 409,--Sk je žalovaná povinná zaplatiť na účet právnej zástupkyne žalobcu, advokátky Mgr. M., ktorá žalobcu v odvolacom konaní zastupovala. Mgr. K. uplatnila náhradu trov odvolacieho konania, ktoré vyčíslila sumou 1 496,--Sk (1 360,--Sk za 1 úkon právnej služby, 136,--Sk režijného paušálu), pričom zrejme vychádzala z výšky výpočtového základu na rok 2004, avšak nakoľko úkon právnej služby bol vykonaný v priebehu roku 2004, bolo potrebné v zmysle § 1 ods. 3 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. s použitím § 20 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. vychádzať z výpočtového základu za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka t. j. v danom prípade za rok 2003 (výpočtový základ 12 811,--Sk) za úkon právnej služby vykonaný v priebehu roku 2004. Z uvedeného dôvodu bolo možné priznať žalobcovi trovy právneho zastúpenia iba vo vyššie špecifikovanej sume 1 409,--Sk. Súčasná právna zástupkyňa žalobcu, advokátka Mgr. K., v lehote podľa § 151 ods. 1 vety druhej OSP trovy právneho zastúpenia nevyčíslila,

a preto odvolací súd priznal žalobcovi iba náhradu trov odvolacieho konania vyplývajúcich zo spisu ku dňu vyhlásenia rozsudku, vrátane vyčíslených trov právneho zastúpenia predošlou právnou zástupkyňou (§ 151 ods. 2 OSP).

P o u ě n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave, 24. septembra 2008

JUDr. Jozef Hargaš, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia:
Peter Szimeth